

Alcoholgebruik, binge- en comadrinken bij de jeugd in Zuid-Holland Zuid

Kernboodschap

Alcoholgebruik heeft op vele manieren invloed op iemands gezondheid, zowel fysiek als psychisch als sociaal. Vooral overmatig alcoholgebruik of bingedrinken heeft negatieve gevolgen. Daarbij zijn jongeren de meest kwetsbare groep.

Er was een dalende trend voor alcoholgebruik bij de jeugd in Zuid-Holland Zuid, maar die lijkt te stagneren. Ook zien we een stijging in het aantal jongeren dat in aanraking is gekomen met ambulancepersoneel door alcoholintoxicatie, niet alleen in Zuid-Holland Zuid, maar in heel Nederland. De toekomst van alcoholgebruik is moeilijk te voorspellen, maar als we beleidsmatig hier niet op insteken, zal het zeker verslechteren.

Wat is bingedrinken?

Bingedrinken is het drinken van vijf of meer alcoholische drankjes bij één gelegenheid. Comadrinken is een onofficiële term, maar duidt op alcoholintoxicatie. Alcoholintoxicatie, oftewel alcoholvergiftiging, is het optreden van vergiftigingsverschijnselen door consumptie van alcoholhoudende dranken. Strikt genomen zijn ook de symptomen van dronkenschap vergiftigingsverschijnselen, maar met alcoholintoxicatie wordt het levensbedreigende stadium na dronkenschap bedoeld.

Gevolgen alcoholgebruik

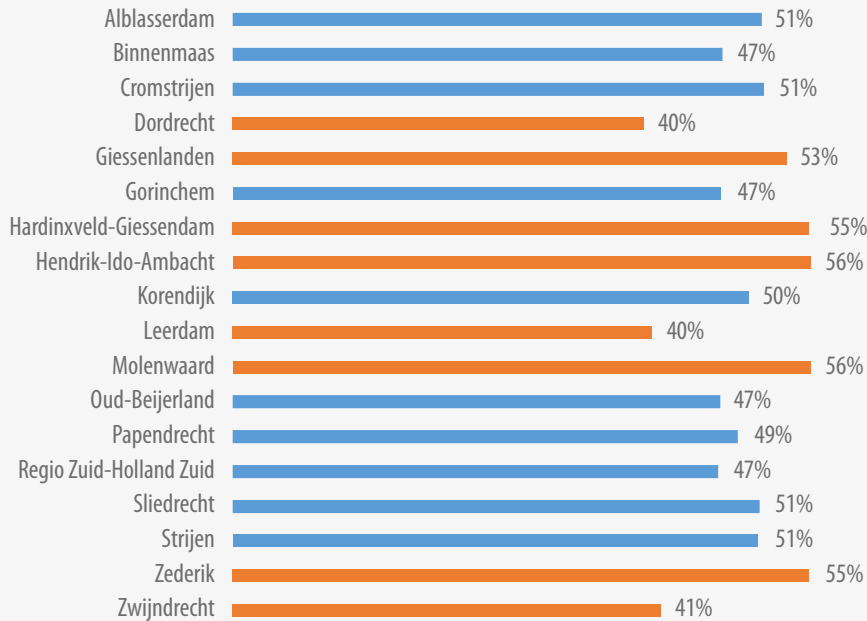
Alcoholgebruik heeft invloed op bijna alle organen in het lichaam en hangt samen met ongeveer zestig verschillende aandoeningen (Casswell, 2017; WHO, 2004; Cargiulo, 2007). Hieronder vallen zowel chronische aandoeningen als acute aandoeningen en verwondingen. Daarbij hangt alcoholgebruik samen met problemen die consequenties hebben voor anderen, zoals huwelijksproblemen en verkeersongevallen.

Het risico op gezondheidsschade door alcohol hangt af van het totale alcoholgebruik van de drinker, maar ook van het drinkpatroon dat iemand heeft. Het drinkpatroon houdt in hoeveel alcohol iemand per keer drinkt en hoe vaak. In het algemeen geldt (Rehm, 2011; Anderson & Baumberg, 2006; WHO, 2004):

- Hoe hoger de totale consumptie van alcohol, hoe groter het risico op schade.
- Hoe meer alcohol per keer wordt gedronken, des te ernstiger de schade (de aandoening of verwonding).

De gevolgen zijn verschillend voor mensen van verschillende leeftijden. Voor (on)geboren kinderen en jongvolwassenen geldt dat ze gevoeliger zijn voor de risico's van alcoholgebruik doordat hun lichaam kleiner is, en omdat hun lichaam nog in ontwikkeling is. Het lichaam kan daarom niet alleen schade oplopen, maar ook in de ontwikkeling gestoord worden, onder meer door effect op de hersenontwikkeling. Dit kan zich bijvoorbeeld uiten in gedragsproblematiek of in een hogere gevoeligheid voor alcoholverslaving op latere leeftijd (Ewing et al., 2014; Carpenter-Hyland & Chandler, 2007).

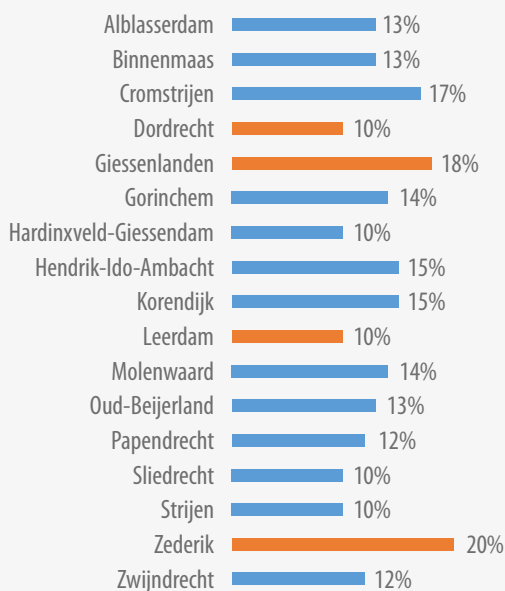
Alcoholgebruik 12- t/m 15-jarigen in Zuid-Holland Zuid

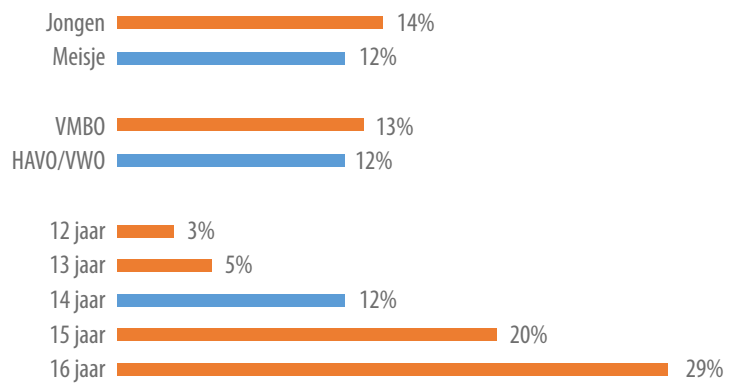
Oranje staafjes geven aan dat een gemeente significant afwijkt van de overige gemeenten. In Giessenlanden, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenwaard en Zederik is significant door meer jongeren wel eens een slok of een glas alcohol gedronken.

Laatste 4 weken binge gedronken (12-15 jaar)

In Giessenlanden en Zederik wordt significant door meer jongeren bingegeedronken (5 of meer glazen alcohol bij één gelegenheid) dan gemiddeld.

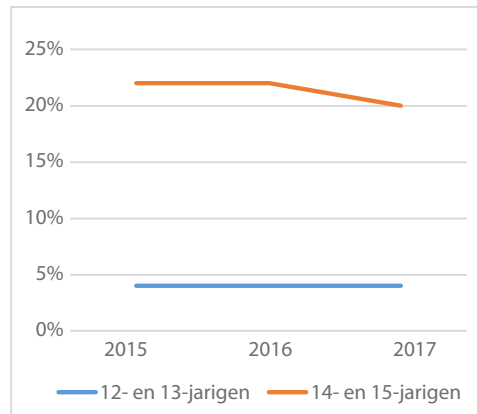
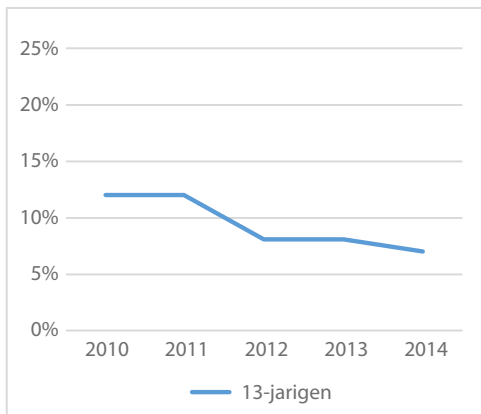
Kenmerken bingedrinken 12- t/m 15-jarigen in Zuid-Holland Zuid

Oranje staafjes geven de kenmerken weer die significant afwijken van het gemiddelde. Jongens bingedrinken vaker dan meisjes, jongeren op het VMBO bingedrinken vaker dan jongeren op het havo/vwo en hoe ouder hoe groter de kans op bingedrinken.

Trend in bingedrinken in Zuid-Holland Zuid

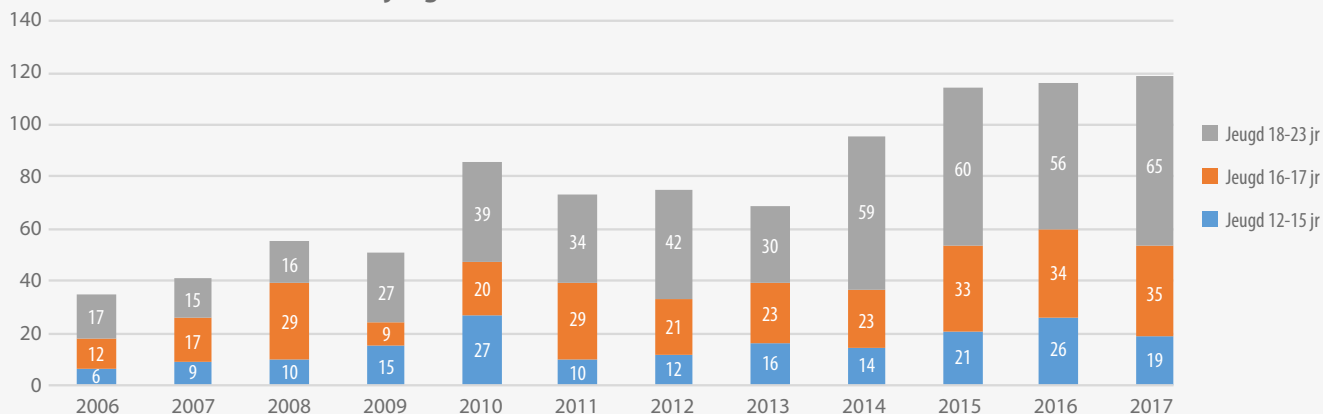
Tussen 2010 en 2014 heeft de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) vragenlijsten afgenomen bij 2e-klassers van het voortgezet onderwijs. Tussen 2015 en 2017 heeft de JGZ vragenlijsten afgenomen bij klas 1 en 3 van het VMBO en klas 2 en 4 van de havo en het vwo. Tussen 2010 en 2014 zien we een dalende trend, tussen 2015 en 2017 niet meer. Wel zien we een verschil tussen de oudere en de jongere groep.

Trend in ambulancecijfers in Zuid-Holland Zuid

Deze grafiek geeft het aantal gevallen weer waarbij jongeren door alcoholintoxicatie in aanraking zijn gekomen met ambulancepersoneel. Ze zijn ter plaatse behandeld, behandeld op de SEH of opgenomen in het ziekenhuis.

Aantal alcoholintoxicaties 12-23 jarigen

Voorbeelden ambulanceverhalen

15 jaar oud, Vrouw, Bij kennis, Ademt. Overdosis / Vergiftiging (Inname) Verminderd bewust zijn (niet helemaal wakker) (Expres) Verklaring Melder: meisje dronken net jarig geweest, incontinent van urine. Het is niet bekend of dit per ongeluk of expres was.

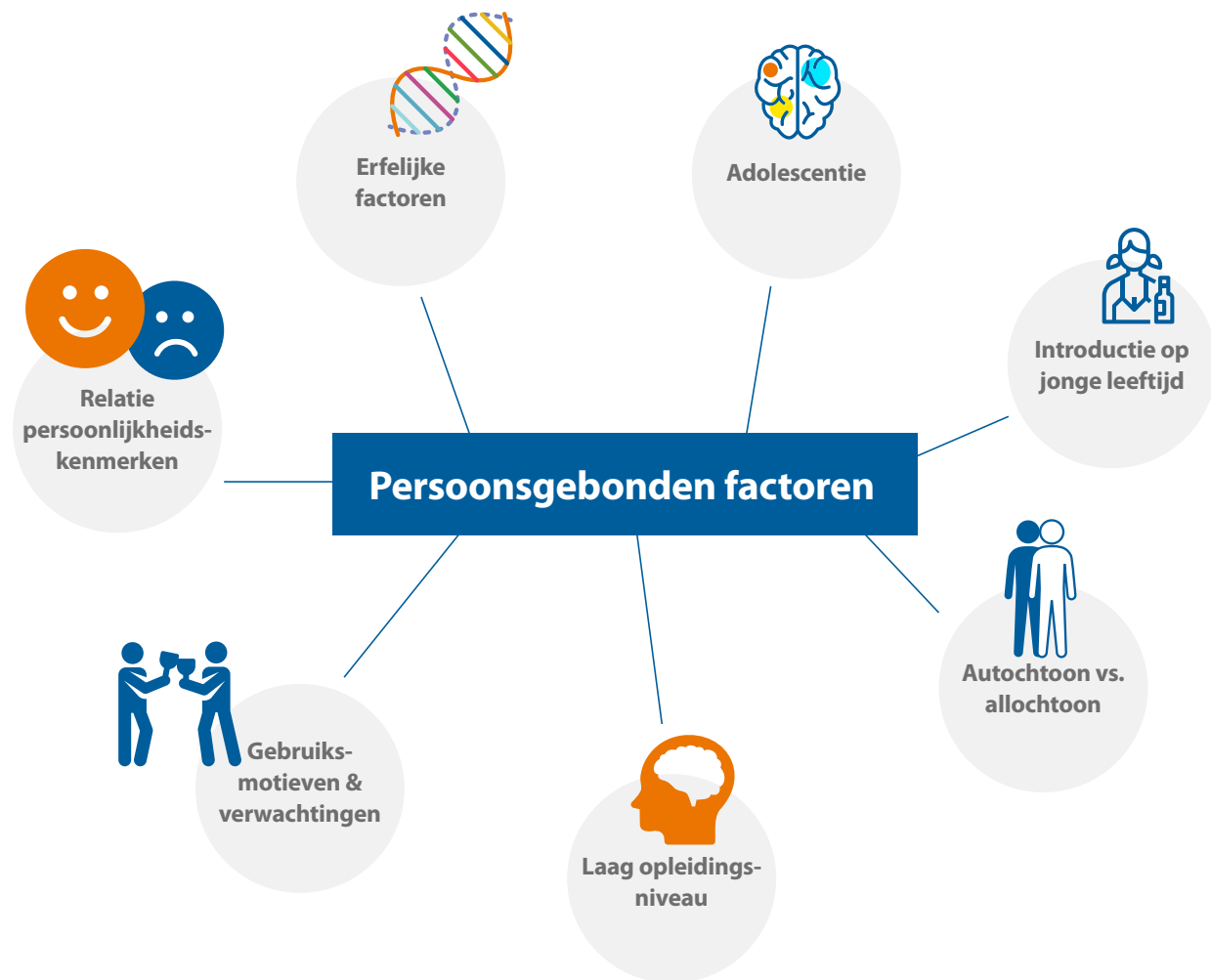
15 jaar oud, Vrouw, Niet bij kennis, Ademt. Ziek Persoon (Specifieke Diagnose). Verminderd bewustzijn (niet helemaal wakker). Verklaring melder: teveel alcohol op ## Onbekend hoeveel alcohol ze heeft gedronken. Heeft sterke drank op Likeur 43 (aldus melder).

18 jaar oud, Man, Niet bij kennis, Ademt. Bewusteloos / Flauwvallen (Bijna). Effectieve ademhaling. Verklaring melder: 1/2 fles wodka leeggedronken, nu niet aanspreekbaar ## teveel gedronken, nu niet aanspreekbaar. 1/2 fles wodka in half uur tijd.

17 jaar oud, Man, Bij kennis, Ademt. Bewusteloos / Flauwvallen (Bijna). Aanspreekbaar met abnormale ademhaling. Verklaring melder: persoon ligt out op straat voor de deur ## alcohol intoxicatie en diepe onderkoeling

17 jaar oud, Man, Bij kennis, Ademt. Traumatische Letsels (Specifiek). MOGELIJK GEVAARLIJK. Verklaring melder: gevallen met de fiets ## behoorlijk dronken, vol op gezicht gevallen, is aanspreekbaar.

Factoren die het gebruik van alcohol beïnvloeden

Bron: Lempens et al. (2017)

Wat verwachten we in de toekomst?

De trend in alcoholgebruik in de toekomst is onzeker (RIVM, 2018). Ook de landelijke cijfers over alcoholintoxicaties en alcoholgerelateerde ongevallen geven geen eenduidige trend in het verleden (Wolberink et al., 2018), waardoor een predictie voor de toekomst lastig is. Er lijkt een stijging te zijn van het aantal alcoholintoxicaties dat is gezien door ambulancepersoneel in Zuid-Holland Zuid vanaf 2014. Maar dit zou ook kunnen duiden op een beter bewustzijn van mensen om 112 te bellen bij alcoholgerelateerde vergiftigingen en ongevallen.

Bronnen

- Ambulancecijfers 2010-2017, Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
- Anderson P, Baumberg B. Alcohol in Europe: a public health perspective. London: Institute of Alcohol Studies; 2006.
- Cargiulo T. Understanding the health impact of alcohol dependence. Am J Health Syst Pharm. 2007;64(5 Suppl 3): S5-11.
- Carpenter-Hyland EP, L Chandler J. Adaptive plasticity of NMDA receptors and dendritic spines: implications for enhanced vulnerability of the adolescent brain to alcohol addiction. Pharmacol Biochem Behav. 2007;86(2):200-8.
- Casswell S. Global Alcohol Harm Network: Struggling or Emerging? A Response to Shiffman. International Journal of Health Policy and Management. 2017;6(8):487-488.
- Ewing SWFeld, Sakhardande A, Blakemore S-J. The effect of alcohol consumption on the adolescent brain: A systematic review of MRI and fMRI studies of alcohol-using youth. NeuroImage: Clinical. 2014;5:420-437.
- Jeugdgezondheidsmonitor Voortgezet Onderwijs (2016)
- Lempens, A., Holzman, M., De Lange, A., & Ramkisoen, P. (2017). Jongeren over middelengebruik. Attitudes, deelgroepen en aanknopingspunten voor beleid. I&O Research, Enschede.RIVM: Trendsscenario: Welke trends in alcoholgebruik zijn er? <https://www.vtv2018.nl/gezondheid>
- Rehm J. The Risks Associated With Alcohol Use and Alcoholism. Alcohol Res Health. 2011;34(2).
- WHO. WHO Global Status Report on Alcohol. Geneve: World Health Organization; 2004.
- Wolberink, IM, Van der Ley, N., & Van Hoof, J.J. (2018) Factsheet alcoholintoxicaties 2007 tot en met 2017